

OBSAH

Úvod (Aleš Haman)	11

ČESKÁ LITERATURA

1. Preromantismus v české obrozené literatuře

Úvod (Blanka Svadbová)	20
Josef Jungmann	21
<i>Charakteristické rysy preromantismu</i>	22
Poezie (Aleš Haman)	24
<i>Básnictví před Máchou</i>	24
Milota Zdirad Polák	25
Rukopisy	26
<i>Zájem o lidovou píseň</i>	28
Ohlasová poezie. František Ladislav Čelakovský	29
Próza (Blanka Svadbová)	30
<i>Historický román a povídka</i>	31
<i>Sentimentální povídka a satirická humoreska</i>	34
Drama (Vladimír Novotný)	36
<i>Obrozené a preromantické divadlo</i>	36
Václav Kliment Klicpera	38

2. Romantismus – nástup, rozvoj a jeho doznívání

Úvod (Aleš Haman)	40
Poezie (Aleš Haman)	42
Karel Hynek Mácha	42
Máj	45
Karel Jaromír Erben	46
Karel Havlíček Borovský	47
Próza (Blanka Svadbová)	49
<i>Historická povídka</i>	49
<i>Vlastenecká povídka ze současnosti a lyrizovaná próza</i>	52
Josef Kajetán Tyl	53

Karel Hynek Mácha	56
„ <i>Obrazy z cest</i> “ a „ <i>obrazy ze života</i> “	58
Karel Havlíček Borovský	60
Božena Němcová: „ <i>obrazy z cest</i> “	62
Babička Boženy Němcové	64
Drama (Vladimír Novotný)	66
<i>Raně romantické drama</i>	66
Josef Kajetán Tyl	68

3. Počátky realistických tendencí v české literatuře. Májovci

Úvod (Aleš Haman)	70
Poezie (Aleš Haman)	73
<i>Sociální balada</i>	75
Jan Neruda	77
Vítězslav Hálek	81
Václav Šolc	83
Próza (Blanka Svadbová)	84
<i>Sociálněpsychologická povídka a žánrová „kresba“</i>	85
Vítězslav Hálek	87
Jan Neruda	89
Jan Neruda: <i>Povídky malostranské</i>	93
<i>Počátky mravoličného románu</i>	95
Karel Šabina	96
Gustav Pflieger-Moravský	97
Karolína Světlá	98
Jakub Arbes: <i>sociální romány</i>	101
Drama (Vladimír Novotný)	103
<i>Pozdně romantické drama</i>	103
<i>Období Prozatímního divadla</i>	104

4. Nástup generace ruchovské a lumírovské

Úvod (Blanka Svadbová)	106
Poezie (Aleš Haman)	108
Svatopluk Čech	109
Josef Václav Sládek	110
<i>Vlastenecká občanská poezie</i>	111
Jaroslav Vrchlický	112

Julius Zeyer	114
Próza (Blanka Svadbová)	115
<i>Fantaskní próza</i>	116
Jakub Arbes: romaneta	117
Julius Zeyer: „obnovené obrazy“	119
Svatopluk Čech: broučkády	123
Drama (Vladimír Novotný)	124
<i>Současnost v dramatu</i>	124
<i>Básnický realismus Národního divadla</i>	125

5. Realismus a moderna

Úvod (Bohumil Svozil)	128
Poezie (Bohumil Svozil)	131
<i>Realismus</i>	133
Prozaizace básnické promluvy	134
Prozaizace života a světa	135
Antonín Sova	137
Josef Svatoopluk Machar	137
Typy realistické tvorby a její ohlas	138
<i>Impresionismus</i>	139
Východiska a směřování impresionistické lyriky	140
Antonín Sova	142
Obecnější význam realismu a impresionismu	143
<i>Dekadence</i>	143
Východiska predekadence	143
Povaha predekadentní lyriky	144
Díla a dozvuky predekadence. Jiří Karásek	146
Směřování a představitelé dekadentní poezie 90. let	146
Poetika a celkový charakter dekadence. Jiří Karásek	147
<i>Symbolismus</i>	150
Symbolismus a symbol	151
Časové vymezení symbolismu a jeho vztah k dekadenci	152
Otokar Březina	153
Petr Bezruč	155
Poetika symbolismu	156
Symbolistické pojetí člověka a jeho vztahu ke skutečnosti	158
Souhrnně o symbolismu	160
Próza (Blanka Svadbová)	160
<i>Žánrová drobnokresba</i>	163

Ignát Herrmann	165
<i>Vesnická povídka a román</i>	167
Karel Václav Rais	169
<i>Historická próza</i>	172
Alois Jirásek	174
Zikmund Winter	177
<i>Městský a sociální román. Vznik naturalismu</i>	180
Josef Karel Slejhar	183
Matěj Anastazia Šimáček	185
Antal Stašek	186
<i>Románové kroniky</i>	187
Josef Holeček	189
Jan Herben	191
Vilém a Alois Mrštíkovi	192
<i>Impresionistický román</i>	193
Růžena Svobodová	195
Vilém Mrštík	196
Antonín Sova	199
Drama (Vladimír Novotný)	200
<i>Realismus a naturalismus v dramatu</i>	200
<i>Psychologické a impresionistické drama</i>	203

6. Literatura z počátku 20. století

Poezie (Bohumil Svozil)	206
<i>Východiska tvorby</i>	206
Viktor Dyk	208
Karel Toman	209
Fráňa Šrámek	210
František Gellner	211
Josef Mach	213
Próza (Blanka Svadbová)	214
<i>Dovršení a doznívání realismu</i>	215
Teréza Nováková	216
<i>Próza životní skepse: Josef Uher a Ivan Olbracht</i>	219
<i>Psychologická próza ženských osudů</i>	221
<i>Vzpouřá smyslů a provokace ducha:</i>	
Fráňa Šrámek a Jaroslav Hašek	223
<i>Hledání nových cest (noyoklasicismus,</i>	
Ladislav Klíma, bratři Čapkové, Jakub Deml)	225
Drama (Vladimír Novotný)	227
<i>Dramatický symbolismus a jeho pokračovatelé</i>	227

7. Kritika (Aleš Haman, Bohumil Svozil)

<i>Jungmannovská generace</i>	231
Josef Krasoslav Chmelenský	232
Karel Havlíček Borovský	233
Karel Sabina	233
Jan Neruda	234
<i>Ruchovci a lumírovci</i>	234
Josef Durdík	235
<i>Boje o realismus</i>	236
Hubert Gordon Schauer	236
Leander Čech	237
Vilém Mrštík	237
František Xaver Šalda	238
František Václav Krejčí	239
<i>Kritici Moderní revue</i>	240

SLOVENSKÁ LITERATURA (Vladimír Forst)

Úvod	244
<i>Doba generace štúrovské</i>	247
<i>Štúrovci</i>	247
Ludovít Štúr	248
Janko Kráľ	250
Andrej Sládkovič	250
Ján Botto	251
<i>Próza štúrovců</i>	252
Ján Kalinčiak	253
<i>Období matiční</i>	254
Pavol Országh Hviezdoslav	256
Martin Kukučín	258
<i>Literární moderna</i>	260
Ivan Krasko	261

SVĚTOVÁ LITERATURA (Milan Tvrdík)

<i>Formování realismu v evropských literaturách</i>	264
Tricátá až padesátá léta 19. století	264
Hnutí Mladé Německo	265
Heinrich Heine	265
Literatura tricátých až padesátých let ve Francii	267
N. V. Gogol. Ruští revoluční demokraté	268

<i>Realismus a naturalismus</i>	269
Realismus v Anglii	270
Charles Dickens	271
Realismus ve Francii	272
Honoré de Balzac	273
Realismus ve Skandinávii a v Německu	276
Henrik Ibsen	276
Realismus v Rusku	278
Lev Nikolajevič Tolstoj	278
Realismus v Polsku	280
Literatura přelomu 19. a 20. století	281
Biografická data nejvýznamnějších českých spisovatelů (autorský kolektiv)	287

Naše knížka je zamýšlena jako učební text pro druhý ročník středních škol. Sleduje vývoj české a slovenské literatury od začátku 19. století do roku 1914 a v základním přehledu si samostatně všímá literatury světové. Snaží se poskytnout podstatné údaje o písemnictví tohoto období, a vytvořit tak předpoklady pro aktivní vnímání této literatury. Chtěla by podnítit chuť studentů k četbě, k přemýšlení o literatuře a inspirovat je při vnímání významu i tvaru literárního díla. Neboť literární dílo, které je průsečíkem uměleckého vývoje, společenské a kulturní situace a osobnosti autorovy, získává nejvlastnější smysl až při dialogu vzniklém mezi ním a čtenářem.

Roky narození a úmrtí spisovatelů uvádíme u prvního výskytu, včetně úvodu, u autorů, kteří mají monografickou kapitolku, píšeme letopočty až tam. U cizích spisovatelů, o kterých předpokládáme, že nejsou obecně známí, nebo jejichž výslovnost je obtížná, umísťujeme výslovnost jména do hranaté závorky. V kulaté závorce uvádíme roky vydání jednotlivých děl, v případě časopiseckého otisku používáme zkratky čas., zaznamenáváme-li premiéru dramatu, píšeme zkratku prem.